Ч. 32 (11.373). Львів, вівторок 12. лютого 1929. „Opłata pobrana ryczałtem" Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11 - 12 год. передполуднем. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА. Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. Друкарні 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Маленька гра.

Львів, 11. лютого 1929.

Справа „Народнього Дому" у Львові, справа безмірно великого (10-мільйонового) майна, справа нашої всенародньої власности — фондації, — входить у нову фазу... заплутування.

Ще 30. січня ц. р. в статейці „Любимці" на основі одержаних інформацій подали ми, що львівський воєвода гр. Голуховський запропонував Ставропиґії поширення прибічної ради „Нар. Дому" шляхом делеґування до неї 15-ти своїх членів. Справа ця, як подає „Русскій Голос", представляється дещо інакше — не по суті, тільки в подробицях. Щож діється за кулісами „Нар. Дому" і польських правлячих чинників?

Акція теперішнього правит. комісаря „Нар. Дому" з метою поширити прибічну раду не дала вислідів у сподіваному для нього напрямі. Польські правлячі кола зробили в кінці січня ц. р. несподівану диверсію, пехтуючи своїми вибранцями з гуртка „заслуженого" тріо Черкавський-Бачинський-Лисяк, і звернулися з досить конкретними пропозиціями до їх „семейних" противників. Львівське воєвідство запропонувало „гал.-русской общественности в лицѣ Центральнаго Совѣта РСО и Правящаго Совѣта Ставропигійскаго Института" делеґувати по 50 кандидатів в члени комісарської ради, зазначуючи тимчасовий характер комісарського правління без пересуджения кінцевого рішення справи „Нар. Дому".

Екзекутива РСО („Русскої Селянскої Орґанізації) і Совіт Ставропиґії розглядали воєвідську пропозицію з участю „представителей 12-ти центральных русских культурно-просвѣтительных и економических обществ" і ствердили, що єдиною правильною розвязкою справи „Нар. Дому" є передача його майна його „статутарным владѣльцам", себто правлінню, вибраному зпоміж б. членів „общества „Народный Дом". Однак „Гал.-русское общество" бажаючи видобути „Н.Д." з кігтів теперішнього комісаря та його ради *згоджується піти назустріч бажанням воєвідства в питанні покликання в склад комісарської ради руских людей*".

При тому висловлено побажання, щоби правит. комісарем „Нар. Дому" і членами його ради були виключно б. члени „общества Н. Д." Дотеперішне комісарське правління було договором між урядовими орґанами й приватними особами. Воєвідська пропозиція робить один крок вперед, бо на місце приватних осіб ставить „русскую общественность", репрезентовану „Русск. Сел. Орґанізацією" (раніше: „Гал. Русск. Орґанізацією) і Ставр. Інститутом. А це дає нагоду „русским людям" увійти в безпосередній звязок з владою і повести працю по лінії передачі „Нар. Дому" б. статутарним власникам.

Такий оборот справи, а головно воєвідська пропозиція, дуже оптимістично настроює „руских людей". Покликання їх до комісарської ради є таким великим досягненням, що вони постановляють припинити якінебудь кроки у справі „Нар. Дому" на ширшій арені. Як відомо, б. члени „общества Н. Д." носилися з думкою звернутися в справі „Нар. Дому" до Ліґи Націй. Тепер вони не лише закинули ту думку, але РСО катеґорично забороняє якунебудь акцію в згаданій справі, бо вона була би „гнуснымъ предательствомъ народнаго дѣла" і розглядалась би, як „нарушеніе народной дисциплины". Дослівно читаємо в „Русскім Голосі" таке:

„Одновременно призываем тѣх членов Н. Д. и наших дѣятелей, которые, разувѣрившись в возможности нормальнаго рѣшенія дѣла Н. Д., намърены отстаивать его на международной почвѣ, воздержаться от всяких дѣйствій в том направленіи до тѣх пор, пока не станет извѣстным рѣшеніе правительства по дѣлу образованія новаго комиссарскаго совѣта".

Справа „Нар. Дому", вже нераз порушувана і вичерпуючо виясновувана на сторінках нашого органу, є достатньо відома нашому громадянству. „Нар. Дім" є загально-національною фондацією, захопленою тією невеличкою частиною нашого громадянства, що — зневірившись в міць власного народу — перейшла в чужий національний табор, а всенародне майно на протязі довгих десяток літ використовувала на ренегатську роботу, на спинення розвитку гал.-українського народу. Довгі літа боролось українське представництво за поворот цієї всенародньої, національно-культурної установи до рук правного власника: галицько-українського народу. Справа перейшла всі інстанції і безпосередньо перед війною була рішена політично в напрямі введення в життя фондації Національний Інститут „Народній Дім". З тією метою в 1915 р. покликано й окрему кураторію з метою ввести фондацію в життя. Та з інсталяцією польської влади в Сх. Галичині справа пішла на бездоріжжя. Польські урядові чинники усунули кураторію, а на її місце ввели комісаршину, яка держиться до нинішнього дня. Тії комісаршині патронували спершу ендеки, а тепер санація. На протязі десяти літ „Нар. Дім" став мячем польських політичних чинників, а його величезне майно засобом для творення всяких політично-розкладових ефемерид. Господарка комісаршини має свою окрему сторінку, увіковічнену досить вичерпуючо навіть в судових актах.

Саме тепер на денному порядку Ліґи Націй найдеться т. зв. меншостева квестія. „Русскіе люди" погрожували, що справу „Нар. Дому" винесуть на терен Ліґи Націй. Бажаючи їх задоволити, урядові чинники запропонували їм місце в прибічній раді правит. комісаря „Нар. Дому". І це було цілком достаточне, щоби спинити протестаційний розгін наших „русских". Цікаво, що львівське воєвідство, розуміється по заказу згори, постановило покликати до комісарської ради 50 членів Ставропиґії (культурної установи) і 50 членів „Русск. Нар. Орґанізації" (політичної партії), хоч „Нар. Дім" по своєму призначенню є культурно-освітньою й науковою інституцією.

Є це — очевидно — маленька гра, обрахована на те, щоби не допустити українського населення до його власної інституції, щоби припиняти розвиток української культури й науки; щоби збільшувати елементи заперечення і розкладу.

Але справа „Нар. Дому" не є справою „руских людей", справою „Русск. Нар. Орґанізації" і теперішніх володарів Ставропиґії, тільки справою загальною, всенародньою, справою всього галицько-українського громадянства. Очевидно, українське громадянство не дасться втягнути в дрібну, маленьку гру якихнебудь політичних торгів, але — вичерпавши всі загальні і правні засоби з метою ревіндикації всенароднього майна (збори, віча, інтервенції у воєвідстві, представлення і меморіяли до воєвідства й міністерства та внесення у соймі), — мусить ту справу винести на ширшу арену.

За обєднання сил.

(Від нашого постійного кореспондента.)

Луцьк, 4. лютого 1929.

I.

Хто уважно слідкував на наших землях за подіями останніх десяти років, той не міг не завважити боротьби двох чинників, що переважували терезку цих подій то в цей, то в другий бік.

Ці чинники відогравали та й ще відограють у нашому національно-політичному житті чималу ролю. Колиж про них мало говориться, то хіба тому, що належать вони до групи понять абстрактного характеру. А такі поняття, не піддаючись сприйманню зовнішніх змислів, завжди усуваються з поля зору ширшого загалу, що живе з дня на день конкретними категоріями.

Щож це за чинники?

Називають їх ріжно, в залежности від тла й обставин, а саме: теорія та практика, льоґіка й психольоґія, фантазія й реалізм, партикуляризм і громадськість, доктринерство й життєвість. Але все це — запозичена номенклятура.

Люди науки давно вже спостерегли, що в гамі духових явищ є ще такі, які не знайшли собі в людській мові окремих слів-назв. Через те трапляється плутанина понять, взаїмне непорозуміння, ріжні непорозуміння, такі вирази, як: „говорять однаковими словами, але ріжне", й нарешті — конфлікти, більші чи менші: персональні, групові — а то й всенародні нещастя.

Очевидно, й для тих чинників, про які тут говориться, наша мова теж не знайшла словесних означень. Не підлягає, одначе, сумніву, що в цих чинників є, з одного боку, щось від теорії, льоґіки, фантазії, утопії, партикуляризму й доктринерства, а з другого боку — від практики, психольоґії, реалізму, громадськости й життєвости.

Для означення цих чинників, здається, найближче підходять вирази: для першого — **доктринерство**, для другого **життєвість**, при узглядненні рис інших, зазначених вище, понять.

Ілюстрацією до цих двох абстрактних чинників можуть служити такі уявлення (образи) з нашого й чужого життя. Для першого (доктринерство): образ чину того соціялістичного діяча, який сказав: „Коли Україна не буде соціялістичною державою, то нехай не буде ніякої"; для другого чинника (життєвість) — конкретні заклики Шевченка й Франка до **єднання й братання**. Для наших великих поетів ці слова були не доктринами, а цілковито конкретними образами (бо поети й думають образами) всенароднього обєднання й спільного чину — обороного й офензивного. Прекрасною ілюстрацією до другого чинника може служити республіканець Ґарібальді, який, в імя життевої ідеї соборности Італії, передавав обєднані землі в руки короля Віктора Емануїла. Цей чин виключив цілковито доктринерство. Не меншою ілюстрацією до чинника „життєвість" можуть служити й слова Драгоманова про боротьбу італійців за соборність: „Мацціні, Ґарібальді, Кавур і Віктор Емануїл — хоч і належали, здавалося, до ворожих напрямків, то всеж таки разом дотягли Італію до самостійности".

Бо доктринерство республиканців і монархістів скорилося перед життєвістю. Ґарібальді не міг сказати: „Як не буде соборна Італія республиканською, то нехай її зовсім не буде".

І Італія стала самостійною й соборною.

II.

Ці обстрактні міркування викликала в мені статтея С. Жука „По девятьох роках" у ч. 4. „Громадського Голосу" за цей рік. У ній п. Жук пише:

„Зріст хрунівщини на Волинському селі є болючим фактом; з нею повинні повести безоглядну боротьбу **всі політичні й громадські чинники, яким залежить на добрі народа**. Оздоровлення села можливе в процесі здорової творчої національної праці". (Підкреслення наше).

Прошу звернути увагу на те підкреслення. Хіба ці слова не є виявом оцього другого чинника, що його прагнули викликати до життя Шевченко, Франко й інші? Хібаж це не сама життєвість? Хіба словами автора не промовляє сама небезпечна дійсність: „Єднайтеся й працюйте, бо загинете"?

„**І кожна одиниця**, — каже далі автор, — може найти приміщення для своїх сил і здібностей", бо „праці є аж занадто багато".

Чуєте? **Кожна одиниця.**

Цеж голос оцього другого внутрішнього чинника, якого називаємо „життєвістю", а автор називає „обєктивними змовами життя". Хто вже тепер цих „обєктивних умов" не бачить? Хто не розуміє, що ставиться питання: бути чи не бути нам окремим народом? Хто не бачить, що гнилець хрунівщини починає розїдати народній пень — маси? Хто через те не вигукне: „Правильно, п. С. Жук! Дуже на часі ви кличете „**всі політичні й громадські чинники**" до „безоглядної боротьби", до „творчої національної праці"; слушно кажете, що „**кожна одиниця** може (а очевидно й повинна) знайти приміщення для своїх сил".

Якщо автор С. Жук є послом С. Жуком, то я вірю, що його слова є глибоко щирі й вирвалися з наболілого українського серця, й тим

більше вірю, бо про його мозольну культурно-освітню роботу досить було чутно.

Але... Прошу знову звернути увагу. Оці слушні й життєві заклики находяться в середині статті й стоять у повній суперечности з початком і кінцем її. Очевидно, що п. С. Жук, починаючи писати статтю, памятав, що він радикал і що пише до партійного органу. Поволі жахлива дійсність так яскраво станула перед ним, що він забув, що є партійцем, а з душі вирвалося те, що лише й може вирватися з щирого українського серця: заклик до всіх „політичних і громадських чинників", до всіх „одиниць" ставати до праці.

Це викинув з душі отой другий чинник, що має щось і від практики, й від психольогії, реалізму, громадськости та життєвости.

Але сказавши ці слова, п. С. Жук згадав, що він не просто українець, а радикал, соціяліст. І він відразу забувши про **всіх** українців і про **кожну одиницю**, заговорив у кінці статті по — „казьонному": до праці, мовляв, можуть обеднатися **вже не всі, а тільки** УСРП, сельроб-правиця й сельсоюз, себ-то соціялісти, натурально, виключаючи УНДО.

Чиж не ясно, що тут знов узяв гору перший внутрішній чинник, що має щось від: теорії, льогіки (а ми знаємо, що програмову чи паперову льогіку часто побиває психольогія мас), фантазії, доктринерства?

П. С. Жук каже, що нації загрожує небезпека. А якщо наш нарід не стане соціялістичним, то що тоді? Чи може тоді нехай і не буде його? А коли урятувати національну свідомість і окремішність українських мас доведеться не соціялістам, а УНДО-ві, то що тоді? — нехай все гине? А якщо можна осягнути це лише спільними силами, як це було в Італії — то що тоді? Не підете слідами Ґарібальді?

Ось воно, це доктринерство, яке в немалій мірі причинилося до того, що не маємо української держави, бо кожна політична група кермувалася засадою: „як не буде по-нашому, то хай не буде нічого".

Автор у моменті щирости сказав, що **всі** (а не тільки соціялісти) політичні й громадські чинники та всі одиниці повинні ставути до праці, щоб урятувати націю від загибелі. А коли ундівці з минулого року дійсно стануди на Волині до такої праці й взяли на себе ввесь тягар боротьби з хрунядою, це вже п. Жукові (не як українцеві, а як партійцеві) не подобається. Він з цього приводу пише, — делікатно повторюючи колишні слова „Гром. Гол.", що ундівці „лізуть" у всі установи:

„УНДО свою діяльність обмежує до праці в установах, які механічно пересаджені на волинський ґрунт" і т. д. Нехай, значить, не буде цих українських установ, нехай буде пустеля, аби тільки не УНДО?

Роздвоєність автора статті на **українця** і **партійця** — очевидна. Українець пише одно, а партієць — друге. В нас, націоналістів, такого роздвоєння нема. Для нас, хтоб не освідомлював національно наші маси й не працював на користь національних ідеалів і цілей, ми завжди раді й завжди кличемо до співпраці: не тільки не перешкоджаємо, але й допомагаємо, бо для нас наші цілі не замикаються рямцями партії, а розширюються на цілий нарід. Хто не йде проти нації, хто працює для її існування й відродження, той наш брат, хоч би й мав інші соціяльні погляди.

Лише з такого становища ми оцінюємо те, що під цей час робиться на північно-західніх землях. Розгортається широкий фронт проти нашої національної окремішности: обеднуються проти нас люди ріжних національностей, затягаючи до себе й наших дезертирів-хрунів.

Згідно зі словами п. С. Жука **всі** політичні й громадські чинники (а не тільки соціялістичні), які стоять на національному ґрунті, повинні обеднатися в імя самого існування нашого народу. Сам автор стверджує що час для цього настав, а події не дозволяють на зволікання. Та хібаж-і тепер не бачимо цеї спільної роботи то тут, то там, хоча вона й не декларована? І хіба користь від цеї тихої співпраці не є для кожного очевидною?

Нарешті, чи не ясно для кожного, яке велике значіння для нас, як нації, мав би під цей час спільний національний фронт з метою оборони національних прав?

Такий фронт у виборюванні належних прав для нашої мови, школи, культури є наглячо необхідним. Коли в життя переводиться метода „divide et impera", стає він уже обовязком цілого народу, незалежно від соціяльних поглядів окремих його груп.

Скажу більше. На мою особисту думку, життя вимагає від нас не тільки створення такого единого національного фронту, але й виділення з нього чогось у ролі своєї верховної національної установи чи то в формі единої національної ради, чи то в якомусь іншому виді.

Я лише роблю життевий висновок зі слів п. С. Жука, який кличе в моменті щирости **всіх** і кожну **одиницю** зокрема до обеднаної праці. Розумію, що соц.-рад. доктрина не дозволила йому льогічно провести свою думку до кінця. Отже беру на себе сміливість її продовжити: єдиний національний фронт і єдиний зверхній національний орган.

Кажу це лише в відношенні до північно-західних земель. А може хто й поширить його.

III.

Оцей чинник, який ми тут умовно назвали доктринерством та який нарабив нам стільки шкоди, закорінився в усіх наших політичних угрупованнях. Скрізь програмова формула побиває сутність життя. Всюди — ідолопоклонство доктрині. Тут і на кожному місці наші соціялісти за програмою не бачать ні народа ні батьківщини.

Чи не час розпочати боротьбу з цим шкідливим явищем? Чи не належить нам **усім** і кожній одиниці зокрема приступити до культивовання в народній душі оцього другого чинника — почуття життєвости? Чи не слід широко покористуватися прикладом Ґарібальді й взагалі тогочасних італійців, яким признав слушність Драгоманів?

Це в першу чергу відноситься до соціялістів, які мають приклад і ближче: пепеесівців, для яких перше Польща й польський нарід, а потім уже партія й доктрина.

В. Островський.

Новий гість.

„Червіньско-руска Організация „Згода" переноситься до Львова.

Незабаром матимемо у Львові нового гостя, славну зі своїх фільольогічно-історичних виступів і політичних дивоглядів „Червіньско-руску Організацию „Згоду". Як ми вже зазначували в статті „Підземним ходом" (з 1. лютого ц. р.) дотеперішній (краківський) секретар тієї „організації" д-р Вл. Косс заповів її перенесення до Львова, де крім В. Демянчука (б. редактора „Руского Селянина") постановлено втягнути до „організації" й Мих. Яцкова (б. редактора „Рідного Краю"). Правда, краківські „згідливці" мали деякі сумніви щодо останнього, як до заприсяженого „петлюрівця". Головно, не вірили вони, щоби Мих. Яцків згодився на усмертнення терміну „український" та на інші „червіньско-рускі" фікси-факси.

Але видно, що Мих. Яцків є неустрашимим борцем за „польско-руску згоду". Він все є там, де на першому пляні... „згода".

Як подає „Дзеннік Львовскі", згадана „організація", бажаючи здійснити свою широку „програму", переноситься до Львова. В половині лютого відбудуться у Львові перші загальні збори досі зголошених членів, на яких виберується виділ. Тимчасом в імени тимчасового краківського комітету веде у Львові діяльність Витовт Демянчук, який обійме редакцію органу „організації", що появлятиметься в польській і „рускій" мовах. На чолі „організації" має стати б. український письменник і б. редактор колишнього „Рідного Краю", Михайло Яцків.

По широкому світі.

Економічний комітет ради міністрів у Варшаві рішив дозволити вивіз жита на чужину. Перший вантаж (500 вагонів) поїде до Скандинавії.

На ню-йорській біржі записали рекордовий день; за дві години люди втратили міліярд долярів.

У Тунісі перед італійським консулятом поклав хтось бомбу, що знищила стіну.

У Льондоні продали на ліцитації дім бувшої радянської торговельної місії.

Провідника ірляндських самостійників Де Валеру засудили на місяць вязниці за те, що він пробував на забороненій території. Валера почав голодівку.

Провідник еспанських революціонерів Санчес Гуера стане перед судом у Мадриті.

ЛЕВ ЯСІНЬЧУК.

У новий світ. 3)

ШЕРБУРГ.

Нарешті я вирвався з тих мурів, яких і так мав доволі. Скорий поїзд прохопить поуз високі будівлі, перерізує кінці париських бульварів, аж вкінці входить між зелені садки з низькопенними деревами, зпоміж яких визирають маленькі, а високі камяні, або червоно-цеглянї домики вкриті звелено червоною дахівкою, що виглядають немов улики. Обніжа залізничого берегу вкриті спаленою від сонця травою. Нормандські поля то зеленіють від винограду, то блестять золотом від ярко насвітленої стерні, то біліють від гречки; декуди сіріють від піску, а декуди біліють від крейдяного каміння.

Терен стає щораз більше ріжноманітний: появляються горбки сям-там покриті лісом, а після двох годин їзди стрічаю перші оселі, де дахи вкриті соломою. Дихнуло рідним селом. Селяни, мущини і жінки в широких солом'яних капелюхах дожинають або докошують овес. Широкі жіночі спідниці, спіплені при роботі поміж ногами й виглядають як широкі штани малярів з пушти. Соркаті корови румигають зілиня, а якийсь „мамин синок"-пастушок доїть одну і пє молоко. Розумні й культурні французи мучать свої великі коні, впрягаючи їх до двоколових возів (тарадайок) з наложеними снопами чи оберемками сіна. Де тягар більший, або може рільник богатший, там упряжено два коні, один попереду другого. Чотириколесних звичайних возів нема у Парижі, хіба часом ті, що розвозять у закритих будах крам.

Наближається гарний ясний вечір. Сонце стає щораз нижче, обгріваючи крієвид. Десь недалеко на право — море, але його закриває перівний терен. Чую тільки його подих, що злагіднює денний жар. Виживаю його, тужу за ним. Не знаю тільки, як послужить мені. На станції, на годину їзди до Шербурга, вскакують до поїзду готелеві агенти того перехідного міста. Це очевидно — жиди. Говорять усіми світовими мовами. Обіцюють „золоті гори". Подорожні всіх мов віддаються їм в опіку. Цілий поїзд зложений з ріжношерстої публики, але домінує американцям. Навіть оба японці, що переїмною — це теж американці й говорять між собою по англійськи, чи пак по „емерікен".

Смерком стаємо в Шербургу. Готелеві автобуси відвозять нас на місце, до готелю дійсно гарного і... дорогого. Тут усі такі. Вони-ж побудовані головно для американських туристів. Місто їх тисячне. Неширокі брукована вулиці з вузькими хідниками, заповнені трамваями, автами та двоколовими возами, які тягне бігом або один кінь, або чоловік (під возом завзято біжить пес). Моряки, портові робітники, а серед тої ріжнородної маси купка богатих американців, що вертаються домів позолотивши трохи Европу.

Шербурські крамниці з великими виставами так як париські, а купці, або повиносили весь крам на хідник і здаться не журяться ним, або похоплане все в шуфлядах шаф, якими обставлена крамниця, а тоді крамниця виглядає, як яка контора. Шербурське жіноцтво в чорних суконях, ушитих на подобу нашого т. зв. „костюму" в білих коронкових чепцях на голові приглядається то крамові, то чужинцям, а просто при березі головної вулиці (як у Ялті) димляться найріжногорозніші пароходи. В чепурних ресторанах позасідала переїздна публика. Тріщать кости білих великих раків розлупуваних щипцями, яких у нас уживається до товчення горіхів, а американці запопадають їх цілом зали мізкують до своєї звороті Америки за наших грівна „прогібіщен" — яку одні бособлять, а другі побоюють.

Чекає нас тут гірлана формальність. Маємо віддатися лікарським оглядинам, від яких залежить, чи судилося нам виплисти на океан. Двох уже „відложили на бік". Вертають домів. Ще потвердження французької поліції на пашпорті і ідемо до порту.

Поділено подорожних на кляси (1., 2. і 3.) і кожну групу по клясам саджають на інший пароход т. зв. „малий". А цей „малий" містить яких 1000 осіб. Наша „Беренґарія", що перевезе нас на другий бік океану, не може заїхати в цю вузьку морську „кишку", до якої зрештою замкнув дорогу великий воєнний корабель, ставувши поперек. В 6. год. вечером відчалюємо, полишаючи за собою горбистий Шербург, камінні форти на скелях, мури пристані та громади цікавих на березі. Після півгодинної їзди бачимо в сірому диму нашу „Беренґарію", яка з наближенням виглядає як справжня водна потвора. Наш пароход підпливає під саму стіну велитня. Відкривається широка брама середнього покладу „Беренґарії", а подорожні переходять з меншого корабля по містку, якби коридором з одної кімнати до другої. Широченний коридор упоперек корабля проглитає людей, клунки, скрині та безчисленні скринки з харчами. За дві години перевантажені три менші кораблі.

Ледви ми віднайшли свої кабіни та упоралися з клунками, як розлягається голос „гонга": кличуть на вечеру. Входимо до прегарної салі, якій рівної у Львові мабуть і нема, засідаємо на вибране місце і заїдаємо англійсько-американські ласощі по виборі з карти. Ледви доходить до нас голос корабельного гудка, а по легкому дрожанні під ногами чуємо, що відпливаємо. Субота, 10. година вечір. Освіжившись морським вітром на покладі, пізно в ніч лягаю, щоб не підпасти морській хоробі.

Ратифікація пакту Кельоґа в соймі.

З промов пос. Левенгерца і мін. Залеського.

В дні 7. п. м. варшавський сойм приняв у другім і третім читанні проект закону про ратифікацію пакту Кельоґа. Референтом цієї справи був пос. Левенгерц (ББ), що й виголосив при цій нагоді відповідну промову.

М. ін. пос. Левенгерц зазначив, що Польща ще у вересні 1927 р. виступила з внесенням заключити пакт, що осуджував би війну й устійнював спосіб полагоди спорів. Колиж деякі члени Ліґи Націй не згодилися на пакт, що вязав би надто руки, Польща змодифікувала проект пакту, обмежуючи його до випадків війни заборної. Польське предложення ухвалено одноголосно.

Наслідком ухвали Ліґи Націй (грудень 1927) держ. секретар Кельоґ запропонував загальний пакт, який і підписано в Парижі. Цей пакт майже ідентичний з мировою пропозицією Польщі і дуже зближений до резолюцій, ухвалених Ліґою Націй. Пакт Кельоґа має більшу вагу тому, що вяже більше сторін. Можна йому закинути, що він не знає санкцій і не дає гарантій безпечества. Закид цей справедливий і сам Кельоґ не манїться щодо цього. Одначе цей пакт має велике моральне значіння і потягне за собою консеквенції. Рішаючою його прикметою є те, що його ініціювали і перевели Злуч. Держави. Хоч цей пакт не утревалює ще будови мира, то дивне поняття звичливої невтральности до напасника належатиме до минулого. Значіння пакту тим більше, що він обіймає також держави, які не належать до Ліґи Націй.

В останній війні упало 13 міліонів людей. Гроза майбутньої війни ще більша. Польща входить отсим в ряди тих держав, що заключуючи пакт, зачинають новий етап на шляху до реалізації пацифікації світа.

Після того забрав слово міністер закордонних справ Залеський, що підносив значіння пакту як чинника консолідації істнуючих мирових відносин і вказував на ролю й змагання Польщі як чинника мира, що, мовляв, находить чимраз більше зрозуміння в світі. Після того мін. Залеський заявив:

„Уряд СРСР звернувся з предложенням, аби цей пакт увійшов у життя між Польщею і СРСР та евентуально й сусідами навіть вчасніше, ніж це може статися на основі паризького пакту. Ми перевели переговори, яких метою було уможливити всім сусідам СРСР, а саме Румунії, Фінляндії Естонії і Латвії взяти участь у цій акції. Мету цю осягнено і ми є тепер напередодні підписання цього пакту в Москві разом з Румунією, при чому інші держави можуть зробити те саме.

„Годячись на радянські предложення, польський уряд хотів задокументувати, що до кожної акції, яка змагає до утревалення мира, буде ставитись прихильно. Зокрема тішить мене факт, що ми могли це задокументувати у відношенні до нашого східного сусіда, який таким чином дістав ще одну гарантію, що посуджування Польщі в якихнебудь заборчих намірах супроти когобудь з її сусідів є зовсім безосновне. Маю надію, що цей пакт улекшить дальше поглиблення наших взаємин з СРСР. Дальші вияснення в цій справі подам палаті в хвилі представлення її московського протоколу. А тепер прошу дати свою згоду на ратифікацію пакту".

УКРАЇНПРЕС.

Українська інформаційна служба за кордоном.

З Праги пишуть нам: Потреба в українській інформації за кордоном відчувається давно. Інформація інших країв і народів, якою старанно опікуються навіть великі державні нації, як важним двигуном міжнародньої політики, є тимбільше пекучою потребою для народу українського, що тільки почав ставляти перші кроки на ширшій політичній арені. Відчували цю потребу всі українські закордонні державні чи громадські представництва, які свою діяльність мусіли звичайно почипати з елементарної інформації про те, хто вони і кого вони заступають. Інформація на діяльність тих установ носила з природи річи звичайно характер урядовий, бюрократичний і менше чи більше випадковий. Вона не залишила по собі значнішого сліду та не змогла зацікавити ширшого світа українською проблемою. Для цього потрібні літа щоденної вперіої, муравлиної, не дилетантської, а фахової праці. Тепер, коли ріжні події, звязані з політичною еманципацією українського народу, починають чим далі тим більше звертати увагу світа на українську справу, більше ніж колинебудь відчувається недостача української установи за кордоном, яка заспокоїла би потребу правильної інформації чужого світа про українську справу та протиділала би фальшивій ворожій інформації.

Відчуваючи цю потребу, гурток українських журналістів зорганізував у Празі інформаційну службу: *„Українпрес"*. Із широко намічепої програми діяльности приступає в першу чергу до видавання відомлень для ужитку щоденної преси, покищо в двох мовах: чеській і німецькій. Завданням тих відомлень, які тимчасом будуть появлятися два рази на тиждень, є інформація із всіх парин національного життя українського народу всіх українських земель. Крім тієї основної загальної служби газетного характеру організується обслуга важніших пресових органів у формі доставки статтей на політичні теми, оглядів культурного й господарського життя, фейлетонів, перекладів з української літератури, ілюстраційного матеріялу і т. п.

Одночасно приготовляється здійснення намічевого програмою поступового поширення діяльности інформаційної служби на важніші центри Европи й Америки. До співробітництва приєднано визначні сили з-поміж прихильних до української справи чужоземних публіцистів.

Тимчасом підготовляється відкриття бюра „Українпрес" у Швайцарії з редакцією в мовах: французькій та італійській. Відомости про дальше поширення чи поглиблення діяльности підприємства будуть своєчасно подані в українській пресі.

Розвиток розпочатої нами справи повинен — надіємося — лежати в інтересі всіх українських політичних угруповань. Нашим завданням не є служба якійсь політичній групі, а суто журналістична, обєктивна інформація чужого світа про українське питання. Наші співробітники обєднані ідеєю змагань всіх частин українського народу до здійснення найвищого національного ідеалу, без огляду на їх окремі соціяльно-політичні погляди. Разом з тим ми уважаємо, що боротьба за впливи в краю може провадитись між окремими політичними ґрупами і їх пресовими орґанами, а нашим окремим завданням є інформувати світ про події і факти з українського життя так, як вони є, без тенденції реґулювати чи спрямовувати їх в той чи інший бік та давати їм однобічне освітлення.

Те наше становище дозволяє нам рахувати на довіря і підтримку всіх українських угруповань. Через те ми й уважаємо за можливе звернутись до всіх співчуваючих нашій праці українських представництв і окремих політичних груп і до всіх українських культурних та економічних установ, як також до окремих діячів з українського громадянства з закликом, підтримати нас у наших змаганнях. Просимо всіх, хто має зрозуміння для справи інформації чужого світа про українське питання, допомагати нам головно присилкою відомостей, оброблених чи необроблених матеріялів, документів, статистичних дат, оглядів зі всіх парин українського національного життя, ілюстрацій і взагалі всякого матеріялу, який може причинитися до віддзеркалювання становища, життя і змагань ріжних частин українського народу. Зокрема просимо шановні редакції і видавництва доставляти нам всякі свої видання, які повинні нам служити за джерело для черпання відомостей і взагалі публікаційного матеріялу. Прихильникам нашої праці будемо вдячні за поради і вказівки.

Адреса для почтових посилок: Ukrainpress, Praha-Hradcany, Tchécoslovaquie.

Адреса для телеграм: Ukrainpress Praha.

Прага, 31. січня 1929. *УКРАЇНПРЕС.*

В безконечній черзі...

Нова розправа проти Василя Атаманчука й Івана Вербицького перед судом присяглих.

ОДИНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В суботу 9. лютого закінчено переслухування свідків і тим самим закінчено доказове поступовання.

На початку розправи відчитано статтю з „Ґаз. Поранної" п. з. „Як убито куратора Собінського" і зізнання св. Мілінна, тюр. асистента, який потверджує анормальне заховання вязня Жвіра.

Зізнання св. судді Янушевського.

Св. Янушевський, сл. суддя, незаприсяжений зізнає, що св. Жуков при переслуханні робив враження нормальної людини, бо навіть тямив подробиці з розмови з обв. Ів. Вербицьким. Зазначує, що св. Жуков не міг про це, що сказав, довідатися ні з преси ні з розмови на поліції, бо він був би це напевно зазначив у протоколі.

Опісля відчитано зізнання св. Казимира Добрянського, вихованка Ґрунвальдської бурси. Він то, вертаючи до бурси, стрінув на закруті вул. Зеленої до вул. Тарновського двох молодих людей, які розмовляли по українськи. Один з них був вищий, другий нижчий, але оба середнього росту. Вже по убистві побачив вищого коло бурси, який на вид свідка почав утікати на Яцкову гору, а за ним і нижчий. Заки свідок пустився за ними в погоню, оба вони повтікали.

Зізнання св. Аренди.

Св. **Фрідрих Аренда**, емерит. агент політ. поліції зі Станиславова. Зізнає заприсяжений, що в дні 19. X. 1926 р. перебував у Львові на відпустці. Того дня вертав він з якоюсь підозрілою панею трамваєм з головного двірця в 5. год. попол. на вул. Тарновського. Та пані мешкала під числом 10. Тут він ждав на неї, щоб ще раз перейтися з нею до міста. На вул. Тарновського стояло авто і переходжувалася якась панна зі студентом. По 6-ій — 6.10 год. побачив він двох молодих людей, які прямували до нього і були дуже поденервовані, але перейшли попри нього якось спокійно. Говорили по українськи так, що свідок почув такі слова: „Ходи скорше, бо дощ". Оба були дрібні ростом, один трошки вищий, другий нижчий. Нижчий мав ґумовий, ясний плащ і кашкет та ковнір, зведений до гори. Заявляє, що оба обвинувачені напевно не були тими типами, бо тамті — це дрібні ростом і мали лиця молоді, без заросту. Вищий мав темний плащ. Про убивство куратора свідок довідався другого дня з „Ґазети Поранної", вже в потягу, яким вертав до Станиславова.

По двох днях вернув ще раз до Львова і написав докладно звіт інсп. поліції Савицькому.

Обор. д-р Старосольський: Чи ті молоді люди йшли з долини вул. Тарновського?

Св. Аренда: Так, з долини в гору.

Зізнання св. Райнлендера.

Св. Райнлендер, емерит. директор поліції, незаприсяжений, зізнає, що критичного дня був у кіні „Паляс", де його повідомлено про вбивство куратора. Не пригадує собі, чи була контроля білетів.

Д-р Шух.: Чи знали на поліції, що дир. Райнлендер у кіні?

Свідок: Так.

Далі відчитано зізнання жовнірів, що критичного вечора проходжувалися по горі Яцка і зізнання деяких питомців бурси. Тут заряджують перерву.

По перерві трибунал згоднася відчитати акти з перемиського окр. суду відносно поведення Стецюкової. Далі відчитано зізнання Тисяка і переслухано адв. д-ра Арнольда Ляйстнера, співвласника кіна „Паляс" на обставину, коли повідомлено директора поліції про вбивство і коли в кіні була контроля білетів. Свідок нічого собі не пригадує, бо від того часу минуло два роки.

На тому замкнено доказове поступовання і перервано розправу до середи 13. лютого.

60-літний ювилей „Просвіти" відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика" станемо її членами. Тож спішіться зі зголошеннями в члени, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте.

Ювилей артистки.

25-ліття сценічної праці С. Стадникової.

Артистка, що святкуватиме в суботу 25-ліття своєї акторської праці, відома всьому нашому громадянству як донька нашого незабутнього артиста Андрія Стечинського та його дружини, двох артистичних душ, що присвятили все своє життя галицькому театрові. Софія Стадникова вступила на сцену ще молодою панночкою, під дівочим прізвищем. Перші прихильні рецензії для п-ни Стечинської ворожили їй безсумнівну акторську карієру.

Нелегка була це карієра. Всі ми знаємо добре умовини, в яких доводиться працювати від довгих літ нашим галицьким акторам без власного захисту, без ніякого матеріяльного забезпечення, без ніякої певности, чи матимуть що завтра їсти і де будуть ночувати. 25 літ невпинної блуканини по всіх галицьких містах і містечках, праці на малих, тісних сценках, вічної журби про гардеробу, обстановку, сякий-такий хосн для гардероби — щоби це все видержати, для цього треба мати не тільки залізне здоровля, сталеві нерви, але й крицеву волю!

Софія Стадникова звязана безпосередньо з історією нашого театру за останнє чвертьстоліття. За весь цей час вона не розставалась з ним, не зніохотилась до праці серед найбільше несприятливих обставин, а навіть зміцнювала свою любов до улюбленої, хоча й якої невдячної професії. Історія цієї праці це здебільша весь репертуар нашого театру. У першій добі репер-

Відгуки дня.

„Ґоре от ума".

Королівство тому, хто подасть факт, що два українці і один поляк говорили по українськи! Два королівства тому, хто докаже, що два поляки і один українець говорили по українськи!

Шафую королівствами, як старими черевиками, бо знаю, що ніхто не доставить мені доказу. А хочби й доставив, то це буде доказ непрaвдивий, а хочби й був правдивий, то я в нього не повірю. Аже це таке неймовірне, таке не до подумання, що шкода й труду на докази.

Ще малим хлопцем будучи питався я людей, чому в українській хаті, коли є один поляк, усі говорять по польськи?

— Це бачиш, хлопчику, право гостинности наказує вживати мови гостя.

Мені це було зрозуміле і я заспокоївся.

Але в домі поляка я знову помикитився. Всі українці говорили з господарями по польськи. Коли я спитав чому, мені відповіли:

— Це бачиш, синочку, завсіди треба вживати мови господаря.

— Чомуж поляки не тримаються цього?

— Бо не вміють по нашому.

— А чому ми вміємо по польськи?

— Бо ми здібніша нація.

Вилізла нам боком та наша „здібність" і ще нераз вилізе.

Поїде наш простолюдин до Сполучених Держав, — за рік уміє вже по англійськи, за два не вміє вже по українськи, за три признається до англійців, а за чотири не признається до українців.

Те саме в Бразилії з портуґальщиною, в Мексико з еспанщиною. Всюди відносить тріюмфи наша лінгвістична здібність і китайська уважливість.

А тимчасом англієць сидить у Бориславі десять літ і „віже тієї коми" ні по українськи, ні по польськи. А тимчасом москаль дідкує на українській землі, а вміє хіба „самостійность" і „дюже гарно". А тимчасом мазур вже вісім літ коло Борщева чи Городенки картопельку садить і вміє хіба заклясти по українськи.

Чому?

Бо ми здібніша нація!

Коли це правда, то не все вірна приповідка: Коли Бог хоче кого покарати, то йому розум відбере.

Галактіон Чіпка.

туар драми й комедії, у другій оперетки й опери. Якби була змога перекинути всі річники „Діла" за цей довгий минулий час і виписати з нього самі заголовки пес, в яких виступала С. Стадникова то вже з них самих можна би скласти довжезну ювилейну статтю. Нині мусить нам вистарчити сама память. І в ній найдемо чималий реєстр пес, в яких кожна дала С. Стадниковій іншу нагоду виявити свій талант.

Ось песи, в яких кожний із нас, може й нераз, бачив С. Стадникову в найкращих ролях:

„Ой, не ходи Грицю", „Невольник", „Маруся Богуславка", „Хата за селом", „Нещасне кохання", „Гандзя", „Хазяїн", „Мартин Боруля", „Брехня", „Кара совісти", „Чоловік і сатана", „Кума Марта", „Пошихач", „Шалапут", „Міреле Ефрос", „Гудзик", „Чорт-жінка", „Хвилі моря й любови", „Романтичні", „Вишневий сад", „Живий труп", „20 днів тюрми", „Діти Ванюшина", „Золоте руно", „Молода кров", „Сонце руїни", „Казка старого млина", „Огні Іванової ночі", „Скапаний світ", „Панна Штукарка", „Корисна посада", „Мірандоліна"...

До цього додаймо нову низку пес, граних С. Стадниковою підчас її побуту в Київі в 1915 до 1918 рр.: „Безталанна", „Наймичка", „Натуся", „Про що тирса шелестіла", „Сава Чалий", „Ревізор", „Украдене щастя", „Учитель", „Крути та не перекручуй". Підчас свого побуту в Київі артистка пройшла 3-річну співацьку школу і з цього часу виступала вже в оперетці та опері, дивуючи всіх своїм мельодійним, приємним голосом. Ось її репертуар у цій ділянці: „Запорожець за Дунаєм", „Катерина", „Вій", „Пісні в лицях", „Жидівка", „Галька", „Циганське кохання", „Барон циганів", „Лилик", „Цирківка", „Троянда Стамбулу", „Бандера", „Орлов"...

С. Стадникова виїхала в 1927 р. до Київа, запрошена тамошним театром ім. І. Франка і там виступала ще в нових пєсах, в яких зєднала собі загальну симпатію преси та публики („Бють пороги", „Вій", „Лісова пісня").

Сподіваємося, що артистка не думає ще кінчити своєї карієри ювилейним святом і що ще довго працюватиме на нашій сцені для її добра.

Голосування над бюджетом.

(ік) Сьогодня закінчено голосування в другому читанні над бюджетом. Згідно з вислідом голосування звичайні видатки на рік 1929-30 виносять 2.571.925.627 зол., а надзвичайні видатки 189.726.227 зол. разом з видатками державних підприємств 2.783.482.954. Прибутки з адм. держ. підприємств і монополів виносять разом 2.962.163.424 зол. Бюджетова надвишка виносить 178.680.470 зол.

Доля українських поправок.

(ік) Всі українські поправки зголошені до бюджету викинено без винятку. Очевидно, що на самому вступі відкинено внесок пос. Целевича на відкинення в цілости бюджету. Опісля відкинено ось такі українські внески: при відділі ради міністрів на счеркнення диспозиційного фонду, при мін-стві закордонних справ на счеркнення диспозиційного фонду і на зменшення до половини суми на закордонну пропаганду — при мін-стві внутр. справ демонстраційний внесок на счеркнення 10.000 зол. з річної платні міністра, на счеркнення 57 міл. з бюджету Корпусу Охорони Погранича, на счеркнення 1 міл. адміністр. кар, 1.900.000 старих залеглостей громад на удержання поліції — при мін-стві справедливости демонстраційний внесок на счеркнення 10.000 зол. з річної платні міністра, те саме при мін-стві хліборобства, всі внески щодо допомоги „Сільському Господареві" (про це нижче) і внесок пос. Хрупького на збільшення бюджету православної церкви.

Фронт ендеції і Б. Б. проти української культури й економіки.

(ік) У висліді голосування над бюджетом, голосами ББ, ендеції та „Пяста" принято поправку ендецького посла Корнецького на счеркнення у рубриці „Допомога дрібному хліборобству" примітку яка призначала 158.000 зол. для товариства „Сільський Господар". Одночасно счеркнено аналогічні уваги до параграфів про допомогу рільній меліорації, допомогу на хліборобські досвіди і на рослинну продукцію, а також піднесення годівлі і риболовства та допомогу на ветеринарні цілі. В усіх тих параграфах бюджетова комісія на внесок пос. Луцького призначила разом 219.000 зол. для „Сільського Господаря". Ендецько-бебістичний бльок ту ухвалу комісії скасував. Те саме відноситься до постанови комісії збільшити внесок уряду, який передбачував 90.000 зол. на український університет до суми 200.000 зол. Комісія на внесок ППС суму цю збільшила. Нині принято поправку уряду, яка домагалася зменшення принятої комісією суми до первісного вигляду. Залишилася однак формула призначення, по думці стилізації ППС, а саме „на український університет у Львові".

Інші важливі моменти голосування.

(ік) З інших важливих моментів голосування слід згадати такі: 174 гол. проти 158 відкинено поправку уряду на реституовання диспозиційного фонду мін-ства закорд. справ до первісної висоти. Найважнішою иншою ухвалою було відкинення поправки уряду на повернення назад диспозиційного фонду мін-ства внутр. справ у сумі 6 міл. зол. Таким робом удруге позбавлено мін-ство внутр. справ диспозиційного фонду, хіба що урядові вдасться перевести зміну цеї ухвали при третьому читанні, або після коректури сенатом. Коли мали голосувати над поправкою пос. Цішевського (ХД) про повернення диспозиційного фонду, але у зменшеному виді до 3 міл. зол., пос. Славек заявив, що ця справа не підлягає торгам і тому клюб ББ не візьме при голосуванні участи. Поправку цю відкинено. Перепала поправка на редукцію поліції 189 проти 154 гол. За голосували ліві польські партії й українці. Принято внесок пос. Каліновського (Визв.) на збільшення суми 10 міл. другими 10 міл. на будову народніх шкіл.

Промова сенатора М. Галущинського.

(ік) На засіданні сенатської бюджет. комісії при бюджеті мін-ства освіти понад годину промову виголосив сен. Галущинський. Вийшовши з самого бюджету, розбудови польського шкільництва та опіки над ним, порушив знова справу утраквізму, доказуючи безпідставність польської ідеї буцімто утраквізм має творити якийсь ґрунт для співжиття народів. Вказав на ворожий українству дух у школі, бравши приклади зі шкільної програми та підручників. Опісля зілюстрував політику шкільної адміністрації, головно львівської кураторії. При відділі фізичної культури вказав на давлення пластового руху серед молоді, на переслідування „Соколів" і „Лугів". У позашкільній ділянці подав до відома всі зловживання, як замикання освітних товариств і ін. З уваги на це, що голосування над бюджетом є заявою довіря чи недовіря до уряду і його політики українські сенатори будуть голосувати проти бюджету.

10-ліття польського парл[illegible]ментаризму

(ік) 9. лютого ц. р. минуло якраз 10 літ від першого засідання першого польського сойму. З цеї нагоди марш. Дашинський виголосив сьогодня довшу промову, яка була знаменна досить гострими зворотами проти затій на демократично-парляментаристичний устрій. Марш. Дашинський підкреслив дуже яскраво, що у Польщі одиноко можливий устрій — це республика і демократичний парляментаризм. Ані дідична монархія, ані цезаризм, ані диктатура навіть найповажнішої одиниці не могли стати в післявоєнній революційній метелиці фундаментом воскресшої держави. Це саме є актуальне й нині. Марш. Дашинський звернув увагу, що сойм ухвалив 1110 законів. Признав істнування в польському соймі демагогії, однак зазначив, що демагогія не була чужа ані Цезарам, ані диктаторам, ані дідичним королям. Польща не може вернути до правління одиниці, без огляду на урядову назву. Цю промову марш. Дашинського коментують, як ознаку затрівоження його відомим конституційним проєктом ББ.

—o—

Підписання Літвінового протоколу.

Дня 9. лютого підписали в Москві протокол Літвінова при участи представників Польщі, Румунії, Естонії, Латвії та СРСР. На промову Літвінова відповів пос. Патек. Вечером було принята в польському посольстві в Москві.

НОВИНКИ

— **Природа робить збитки.** Сподівання на полекшу морозів покищо не виправдались. Один день — пятниця — приніс легкий мороз, зате з гострим вітром, а на суботу тріскучий мороз вернувся. І так не лише в нас, а майже в усій Европі. Мороз іде зі сходу і віє справді сибірською студінню. Ця студінь дійшла аж до Ельби. У Кенігсбергу було минулої середи 27 степенів. Якби Кант там досі жив, задумався би над перспективою людства! Мав би над чим думати, якби вичитав звістку з Копенгагену, що в країні ледів Ґренляндії є тепер 10 степенів тепла і лід зі снігом щезли, а в країні вічного сонця на Рів'єрі — сніги. З природою діється щось неприродного.

— **Львівська хроніка.** У лазні на вул. Котлярській отруїлась 45-літня вчителька Татаркевич. Мирове бюро у мешканевих справах на пл. св. Духа загорілось і тим самим лишилось без хати. — Нова ідея львівських злодіїв така: кидають ненароком гроші на хідник перед купцем, що пильнує добра на возі, а коли цей ласий на гроші, відходить від воза, вони „стягають" звідти те, що їм впало в око.

— **Сміливий напад при вул. Бернштайна.** На співласника складу муки Горовіца напав якийсь бандит, коли він вертав додому і ніс у теці 1000 дол. і 1000 зол. Бандит ударив Горовіца в голову, зранив його та відібрав гроші. На крик нападеного збіглися люди. Бандит утікаючи посовгнувся і розсипав гроші. З цього скористав якийсь інший прохожий і забрав одну вязку долярів. Як підозрілого в нападі поліція арештувала Петра Бачуна (Джерельна 1.).

— **Другий міський театр.** „Малий Театр" ведений досі приватно дир. Чарновським перейшов під управу міста. Місто підписало контракт щодо винайму салі і окремий з дотеперішнім директором, який зрікся своїх прав та інвентаря.

— **Шкоди в бориславському басейні наслідком морозів.** Цілий бориславський басейн скутий морозами, так, що рури замерзають. Тому продукція нафти значно менша, як минулого місяця. На нафтовім ринку, за виїмкою закупна кипячки для менших рафінерій 201—202 дол. за цистерну, не було ніяких трансакцій.

— **Пожежа бровару.** В Дикові Старім (пов. Любачів) з огню в машиновій галі згорів цілий будинок разом із магазинами. Школа 35 тисяч долярів.

— **Десять циганів замерзло.** В Чехії, в Райгерсдорфі, найшли серед поля трупи десятьох циганів. Виявилося, що це була родина мандрівних циган, що розложила шатро під голим небом, а перед шатром розпалила вогонь. Нещасні заснули при теплі ватри, а як вогонь погас — замерзли.

— **Сконфіскована книжка.** Пишуть нам: Дня 29. січня 1929 заняло коломийське староство книжку видану видавництвом „Рекорд" під заголовком „Згідлива семейка" песа в 3-ох діях Дениса Березовського. Наклад забрали вже від переплетника. Конфіскату мотивувало староство параграфом 302 к. з.

— **Скандал.** Польська преса передруковує прилюдний лист 15 польських письменників до міністра справедливости з приводу процесу, який ведеться тихцем проти виховавців поправчого заведення в Студзенцу. Слідство ствердило, що в цьому заведенні побивали і знущалися над малолітніми дітьми, заморювали їх, „мучили приніжуючими карами і зважувались на такі жорстокі та рафінові вчинки, які може придумати лише найбільше звіряча уява". Письменники вважають своїм обовязком прохати міністра, щоби особисто розглянув ці справи, бо лякаються, чи „навіть інтервенція суду в силі покласти край системі, прикоровлюваній у тому заведенні, що є радше пеклом на землі, ніж поправчою і виховавчою інституцією".

— **Клопіт з красунями.** „Слово Польске" поміщує окрему статтю п. з. „Після поразки міс Польонії", в якій болюче похитує головою над фактом, що варшавська Костакувна, яка наробила так багато враження в Парижі випустила зі своїх рук лавровий вінок европейської красуні в корисць мадярки. Роздумуючи над причинами цієї національної катастрофи приходить „Сл. Польске" до висновку, що виною тут погана організація вибору кандидатки. Костакувна має право на титул „Міс Варсовії", а не „Польонії". Зле зробили в Варшаві, що забули про Львів і... Малопольщу східну. Тому-то „Сл. Польске" організує тепер... власний конкурс краси на найкращу львовянку. В умовах конкурсу не сказано, чи красуні мусять бути римо-католицькі. Скільки буде сміху, коли премію дістане нпр. жидівка.

— **Ріжні вістки.** Форд рішив почати у всьому світі енергійну пропаганду проти кари смерти в якійнебудь формі. — У Ленінграді помер член Академії архітект Ю. Ю. Бенуа. — У Софії помер проф. правничого факультету Богаєвський. — Німецька кінова артистка Фріда Бредов-Вайс кинулась з 5-го поверха на вулицю; причина — злидні. — Бувший кантерберійський епископ льорд Девідсон має бути вибраний суддею для полагоди конфлікту між „високою радою Армії Спасения" і ген. Бутом. — На радянськім кордоні в Колосові замерз на смерть радянський вояк на варті. — У Льондоні відкриють памятник відомій суфражетці Пенкгерст; премієр Болдуін згодився взяти участь у святі відкриття; досі зібрали на памятник 2500 фунтів. — У Будапешті помер публіцист і письменник Єно Ракоші, бувш. редактор „Будап. Гірляп". — Селянин біля Будапешту Іванче звернувся до поліції з проханням шукати за його 7-літнім хлопцем, якого хтось зірвав; хлопець мав виїмковий математичний талант і дивував ним усіх. — У Бреславі арештували відомого ндзрабіна д-ра Оскара Папо, д-ра фільольогії, який дістав невідомо яким способом цінний фільольогічний твір з університетської бібліотеки і хотів його продати.

— **Мегальоманія.** Муссоліні подбав за переклад великого твору німецького історика Освальда Шпенглера „Занепад Заходу", беручи при перекладі безпосередню участь. У передмові до цієї книжки накликає італійський диктатор до ще завзятішої „оборони національного італійського істнування". А далі: „Я хочу добитись того, щоби Шпенглер за 20 літ написав нову книжку п. з. „Відродження Заходу".

— **Жінки і Академія.** Неписаний закон закріплений віковою традицією забороняє жінкам бути членами Французької Академії. В 1911 р. група вчених поставила кандидатуру п-ні Кюрі до медичної академії. На пленарнім засіданні кандидатка дістала прихильну згадку, але над її кандидатурою не голосували. Тепер зробила другу таку спробу п-і Моль Вайс, завзята феміністка. Кандидує до „Академії Моральних і Політичних Наук". Вона авторка численних творів зі соціяльної гігієни, з яких деякі нагороджені Академією. А проте вигляди п-і Вайс, щоби дістатись під „баню безсмертних", невеличкі.

— **Обєднування радянських видавництв.** Совнарком РСФСР приняв проєкт організації шести державних видавництв. Всі істнуючі досі видавництва — а їх більше тисячі — будуть приміщені.

Дописи.

ЛУЦЬК. *(Зі щоденного життя).* Дня 3. лютого в салі „Просвіти" відбулася конференція кооператорів луцького району, в якій взяли участь представники „Українського Ревіз. Союзу", „Народньої Торговлі", „Маслосоюзу", „Украінбанку", „Сільського Господаря" й сільських споживчих кооператив. На конференції був присутній і забирав голос директор „Народньої Торговлі" п. Лазорко зі Львова. Після справоздання інспекторату Українського Рев. Союзу, виголошеного п. Олександровичем, забирали слово голова конференції дир. О. Коваленський, інспектор Кобилянський, дир. Лазорко, п. Машик і представники поодиноких кооператив. Виявилися деякі хиби й відємні сторони поодиноких кооператив. Підкреслено необхідність закупу всіх товарів у „Нар. Торговлі", курсів для склепарів, скорочення розборговання товарів, боротьби з маняком і т. д. Ухвалено відповідні резолюції. Окремою точкою конференції були справи філії „Сільського Господаря" в Луцьку. Реферат виголосив гол. філії В. Острозький, який висвітлив завдання „Сіл. Господаря" та необхідність співпраці з ним сільських кооператив, познайомив збори з працею філії і закликав кооперативи вступати в члени „Сіль. Госп." Конкретну резолюцію про обовязковий вступ усіх кооператив у члени „Сіль. Госп." вніс п. інспектор Кобилянський. Резолюцію ухвалено. — Рада філії „Сільського Господаря" в Луцьку ухвалила скликати в найближчому часі конференцію українських пасічників, а 25. березня розпочати 10-денні сільсько-господарські курси. Філія веде інтензивну роботу в напрямі обняття робіт по меліорації і комасації. — Перед кількома днями закінчилася праця пленума луцького повітового соймику, що радив аж три дні. Справоздання ревізійної комісії за минулий рік виявило цілу низку дуже цікавих і „пікантних" фактів та численні порушення президентських декретів і урядових розпоряджень. Щодо „співжиття", то лого тут не знайшов би і найбільший уголовець. Усі члени соймику — поляки і жиди — стало й дружно виступали проти асигнувань для українців. Поміщик Г. не тільки виелімінував „Просвіту" (бачив усяку „штуку", але такої, як у „Просвіті", ще не бачив), а навіть позволив собі на такий вислів: „Просвіти" закриваються за „більшовизм", а ми маємо допомагати їй?" Заяву одного з членів соймику — українця: „Ми не маємо своїх шкіл; їх ролю виконує „Просвіта" цей пан потрактував, як „протидержавність" і просив записати до протоколу". Не меншу опозицію з боку поляків зустріло асигнування на будову української гімназії 50.000 зол. Особливо протестував проти того соймиковець — жид. Одначе більшістю голосів „Просвіті" асигновано 2 тисячі зол. і на будову гімназії 50 тисяч, але за ціну такогож асигнування на „Мацеж Школьну". Бюджет соймику з торгорічних 900 тисяч підвищено до 2 міл 600 тисяч. — Нарешті утворено воєвідський самоврядний орган — воєвідську раду. Складено її дуже „пропорціонально": по одному представникові від українців, поляків і жидів. „Щоб, значить, нікому не було кривди". На 80 відс. українців — 1 представник, а на решту 20 відс. — 2. Ясно, що тих двох завжди буде йти проти одного українця. Від українців введено б. губерніяльного комісара Подільської губернії п. Колодяжного.

Луччанин.

З життя наших установ.

З нагоди зїзду українських інжинірів та техніків у Львові.

В днях 2. і 3. лютого ц. р., в нагоди Загальних Зборів Українського Технічного Товариства, відбувся зїзд інжинірів. Українське Технічне Т-во має поверх двіста дійсних членів, але на збори приїхала ледви четвера частина і це свідчить про мале зацікавлення своїм т-вом. А чейже, інжиніри повинні бути піонірами промислу і цей клич повинен їх як найбільше зєднувати. Коли такого обєднання нема, то слід би проаналізувати докладно причини такої байдужности.

Що правда, життя в Товаристві майже нема, та й не було, хоч як старався усунути це неломагання уступивший Видїл з інжиніром Корнеллею на чолі. Чи новий Видїл на чолі з відомим науковим робітником д-ром Павловим рушить цю справу, поки що не можна сказати, хоч і охота до праці велика і програма її добре придумана.

Цікаві були на зїзді, з деякого боку, реферати про організацію, але не менше цікавою була дискусія, в якій переважав тон і занятте становище інжинірів Волосенки та Храплипого, а саме, що станова організація не дасть і дрібки того, що може дати енерґія і невсипуча боротьба на полі промислу. Станова організація може забезпечувати тільки в меншій або в більшій мірі привілеї інжинірів, але це не має майже нічого спільного зі

злобуванням та закріплюванням промислових ділянок. Найбільше діяльні та найбільше рухливі показалися інжиніри агрономи, що покінчили свої студії за кордоном. Йдуть та працюють не відокремлено, а гуртом і це дає їм значну силу.

Поза агрономами ледви яких трьох-чотирьох інжинірів працює в своїх, хоч невеликих, але таки в своїх підприємствах. Сюди не враховані будівничі, які силою факту мусять самостійно, чи на спілку працювати. Яка велика мізерія! Семиміліоновий народ не має досі для заспокоєння своїх промислових потреб власних підприємств. Іронія чи безпарність!

В дискусії, підчас нарікання на недостачу посад для молодих інжинірів, кинув один з промоцнів крилате слово: „На Суматру, у світ", як дома нема де, чи не можна працювати. Певна річ, важко може покидати рідну землю, але у сто разів важніше не знати світа, не знати чим люди живуть. На рідним загумінку так запосить недотенлим паводом, а поза межами так ділає фосген. А світ безпощадний і боротьбу за істнування переводить зі всею строгістю законів природи.

Прикро дивитися на деяких інжинірів, які навіть покінчили студії за границею і безпомічно чекають на посади. А посад є дуже богато і в десять, або й пятьдесять разів більше поміститься їх серед нашого народу: треба тільки уміти їх творити та закріплювати. В кожнім повітовім містечку може повстати під проводом інжиніра машинова механічна майстерня, а на два три повіти може повстати фабрика взуття, а в іншому районі може повстати гарбарня і т. д. без кінця. Мала тільки передумова — ініціятор мусить бути дуже добрим фахівцем та приходити з повним знанням. По дорозі на Суматру треба перейти в робітничій одежі відповідну практику не лякаючися найчорнішої роботи; з тайнами виробництва можна вже не їхати на Суматру добувати природні богатства, бо дома майже певно є дві Суматри, але для тих з талантом в голові і працею в руках.

Та на зїзді видно було ще тільки трохи почину у старших, а молоді тільки віїхали.

На зїзді ухвалено декілька резолюцій, які має здійснити Видїл. А що будуть робити члени поза Видїлом? Хіба чекати на посади. Обовязком Видїлу дати напрям, а серед членів повинна йти в гуртках підготовча, муравлина праця для творення та здобування промислових ділянок. На першу чергу треба поставити будову середньої технічної школи, конечність якої порушив недавно інж. Волосенка. До переведення цеї роботи треба щонайменше десятьох інжинірів для збирання фондів, студій для організації і т. д. А як повстане школа то буде і велике самовдоволення і забезпечений заробіток. Ані фільольоги, ані правники промисловою школою інтересуватися не будуть і як її інжиніри не збудують, то специ від аористів та ґерундіїв і пальцем не ткнуть.

Отже... отже за молодими інжинірами слово і... діло.

Інжинір.

Загальні збори „Союзу Українських Купців".

Загальні збори „Союзу Українських Купців" відбулися при живому заінтересуванні членів 3. лютого ц. р. у власній домівці „С. У. К." при вул. Підвалля ч. 9. Нововибрана рада „СУК" дає запоруку, що праця тої установи піде ще живішим темпом вперед.

Головою „СУК." вибрано дотеперішнього голову Григорія Ганулянка, заст. голови Осипа Стефановича, секретарем Дм. Конюха, скарбником Ор. Радловського, господарем Евг. Говиковича. Члени ради: Ол. Ониськo, Ст. Лаврів, М. Лазорко, Ів. Дейчека, К. Мартиник, В. Паньків, Яр. Скоплян, Б. Піперкорський. Заступники: Л. Гайвас, В. Гуда, Т. Пивка, М. Дуткевич. Пров. комісія: М. Ковалів, Ю. Ломага, А. Чайківський.

Нова рада рішила для притягнення ширшого гурту членів до праці створити окремі комісії, а саме: організаційну (реф. Дм. Конюх), бурси торг. (реф. як вище), опіки над торг. молоддю (реф. Евг. Говикович), пресову (реф. Гр. Ганулянк), імпрез. (реф. Ос. Стефанович).

В льокалі Т-ва відбуваються що-вечора тов. сходини членів, до ужитку котрих є ріжні часописи, буфет, наміщені теж цікаві відчити. Вписове до „СУК." виносить 5 зол. для самостійних підприємців, а 3 зол. для несамостійних. Мі-

сячна вкладка 2 зол. і 1 зол., а для торг. молоді 50 сот. „СУК." має кількасот членів, 4 філіяльні гуртки на провінції, а тепер начиняє дальшу організацію українського купецтва по наших містах в межах цілої Польщі.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Василь Щурат: **В обороні Потієвої Унії.** Письмо о. Петра Камінського Ч. С. В. В., адмінітора гр.-кат. митрополії 1685 р. Накладом „Власної Допомоги" у Львові. Львів 1929. стор. 119, 8°.

Руски Календар за южно-славяньских руснаков на простий рок 1929. Рок видания IX. Зложел у менеі Руского Народного Просвитного Дружства *Дюр. Бендас*, подпредсидатель Р. Н. П. Д. Видатель и властитель: Руске Народне Просвитне Дружтво, Руски-Керестур. Нови Сад 1928. Стор. XXVIII+159, вел. 8°.

Девятий вже річник цього календаря, що обслуговує 40.000-у масу нашого народу в Югославії, виданий т. зв. бачванським говором, зложений дбайливо і з великим зрозумінням справи. Поміщено в ньому дуже богато цікавих і коротких статтей, віршів, оповідань, звіток на всі ті теми, що можуть цікавити українське населення в Югославії. Календар ілюстрований численними знимками з життя югославських українців, їх церков і їх установ.

ЖУРНАЛИ.

Кооперативна Республика. Рік видання II. Ч. 2. за лютий 1929 року. Зміст: О. Мицюк: Ф. А. Щербина. — К. К.: Польща в р. 1928. — С. Герасимович: Перед Краєвим Кооп. Зїздом. — Г. Няничур: Чергові завдання нашої кооперації. — Р. Раковський: Шляхи розбудови сільсько-господарської кооперації.— Дискусія про статтям. — Ол. Кіцера: Кооперативна освіта. — Перед Заг. Зборами РСУК. — Конференції в справі збуту яєць і відмови кредитів на закупно поглядів. — Кред. кооперативи службовиків П. С. К. у Станиславові і в Стрию. — Ювилей проф. А. Щербини. — С. Бородаєвський: Сільсько-госп. кооп. кредит в Ч. С. Р. як самовистарчальности. — З преси. — Всячина.

Світ, ілюстрований журнал. Рік видання V. Ч. 1. за січень 1929 р. Зміст: Вступ. — Х. Алчевська: На добру память з Криму. — П. Карманський: De profundis. — В. Райф: Берлін у січні. — М. Рудницький: З поезій прозою. — Д. К-й: Рефлексії. — Чорногора зимою. — П. Голота: Мати. — Три книжки.— А. Кичка: А зірка манить. — В. Оркан: Ясна галява — Ф. Малецький: Сумнів. — І. Бріттан: Загадка. — Трибунал історії. — М. Кічура: У полтавську ніч. — К. ...: Ювилей сценічної праці. — М. Зо...енко: Користи непишенности. — Чи листівки вигибають. — Тунель із дверима. — Ю. Сьльозкин: Батько з Вакрута (фейлєтон). Загадки. — Веселий куток. — У числі поміщено 26 ілюстраций. З новим роком „Світ" появляється раз у місяць.

НОТИ.

Я. Ярославенко: **Просвітянський гимн** на мішаний хор. Слова В Щурата. Видання „Торбана", ч. 181. Партитура з подвійними голосами. Львів, 1929.

Я. Ярославенко: **Мужеські хори** (кожна річ видана окремо): Стяг. — Фінал. — Сокільський гимн. — Тихо гойдається... — Козак коня напуває... — Марш Соколів. — Весільне „Многая літа". — Ви хотілиб спинить... Музична накладня „Торбан".

В. Безкоровайний: **Калина.** Сольоспів для контр-альта або баса до слів Шевченка. Тернопіль-Львів.

В. Безкоровайний: **„На городі пастернак".** Мужеський хор до слів Шевченка Тернопіль-Львів.

ОГОЛОШЕННЯ

XI. ЗАГАЛЬНИЙ ЗБІР

Союза Українських Приватних Службовиків „СУППУГА" відбудеться у Львові дня 3. березня 1929 р. (неділя) о годині 9 із рано в домівці при вул. Коперника 26. з таким порядком нарад:
1) Відкриття Збору і вибір голови Збору; 2) Перевірення протоколу з попередньої Ради: 3) Звіт Головної Ради: а) загальний огляд діяльности в 1928 році, б) касовий звіт за 1928 рік; 4) Звіт Провірної Комісії з провірки діловодства і книговодства за 1928 рік; 5) Дискусія над звітами і приняття рішення в справі абсолюторії для Головної Ради і Провірної Комісії; 6) Предложення і устаління дальшої праці в Організації; 7) Вибір голови, 11 членів і 6 заступників членів Головної Ради та 5 членів Провірної Комісії на ... рік 1929-ий; 8) Предложення і одобрення буджету на рік 1929-ий; 9) Справа сусотних членських обезпечень; 10) Установлення членської вкладки на 1929 рік; 11) Внесення і запити; 12) Замкнення Загального Збору.

Якщо в означеному часі не явиться на Зборі 1/3 часть всіх членів, потрібна до правосильности нарад, відбудеться о годині 10-тій цього самого дня, в цій самій салі і з цим самим порядком нарад другий Загальний Збір, який рішатиме без огляду на число присутніх на Зборах членів. Право участи в Загальних Зборах має кожний член, що вирівнав членські вкладки на кінець місяця лютого 1928 року (§ 10. статута). — Львів, дня 7. лютого 1929 року.
1449 1—1
Головна Рада „СУППУГА".

За редакцію відповідає Василь Мудрий. — Видає Видавнича Спілка „Діло" — В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.